

1. Dav: Vogel Diff. an creatio Mundi ex lumine nature demonstrari queat. 1704.
2. Chr. Mascevoj Diff. ex Gen. I. vi. 1723.
3. Joachi Hildebrandi Diff. de creatione universi 1687.
4. Berth. Derschow Diff. de immortalitate primi hominis. 1629
5. Christ. Mascevoj Diff. de voluntate Adam 1710
6. Joh: Hurelmanni Diff. de lapsu primorum parentum. 1637.
7. Mart. Corrch Diff. II, de fluvio paradisi. 1706.
8. Aug: Pfeifferi, Diff. de homicidio Lamechi. 1671.
9. Christ. Neubaur Diff. de signo quod Deus Caini posuit. 1672.
10. Joh. phil. Pfeifferi Diff. de homicidio Lamechi. 1670

33
7

Q. D. S. P.
DISPUTATIO THEOLOGICA I.

DE
**GENUINO ET
HARMONICO SENSU
DICTORUM**

Exod. XX. 5. & Ezech, XII, 19. 20.

apparenter sibi contradicentium;

Quam,

RECTORE MAGNIFICENTISSIMO,
SERENISSIMO atq; EXCELSISSIMO PRINCIPE ac DOMINO,

**DOMINO FRIDERICO
WILHELMO,**

REGNI PRUSSIE ET ELECTORATUS BRAN-
DENBURGICI HEREDE, &c. &c. &c.

*VENERANDÆ FACULT. THEOL. CONSENSU
IN ACADEMIA REGIONMONTANA*

Placide eruditorum ventilationi sistunt,

PRÆSES

MICHAEL SCHREIBER,

S. Theol. Doct. & P. P. Ordin. Consiliar. Consistorial. Eccles.
Cathedral. Cniphosianæ Pastor ac Bibliothecar. Wallenrod.

Et Respondens

JOHANNES HEINRICUS SAFFT,

Seelgenfeld Prussus,

ad d. Novembr. A. MDCCXI.

IN AUDIT. MAX. Horis consuetis.

REGIONMONTI, Typis REUSNERIANIS.

Magnifici Nominis & Prænobilissima

DOMINO

FRIDERICO
KUPNERO,

S. R. M. in Prussiâ Cameræ Consiliario

Actuali Intimo, Supremo Bellicarum Rationum Com-
missario, Vestigaliumq; Directori gravissimo,

Domino Hæreditario in Speichersdorff/Alweyden/Spandienen/xc. &c.

Mæcenati Gratosissimo:

Nobilissimo & Amplissimo

DOMINO

JOHANNI ERHARDO
ETMULLERO,

S. R. M. in Prussiâ Commissionum Secretario vigilantissimo

Archivorumqve Bellicorum Registratori fidelissimo,

Hospiti & Patrono indulgentissimo,

Ille ego, quem lotum Iste sacris suscepit in undis,

Hic dapibus totum fovet atq; penatibus hospes,

Quæcunq; exiguis hic sunt commissa tabellis,

Nuncupo: Sterq; novi, ut veteris stat, grâtia facti.

Johannes Henricus Saffr

I. N. 7.

§. I.

Uanquam nullius præmii aut poenæ intuitu DEUS timendus sit, & voluntariam hominum trahat, non obedientiam, funibusque hominum trahat, non bovinis aut vitulinis, Hof. XI. 4. nihilominus cum sciat supremum Legislator, paucos virtutis amore, duci, plurimos formidine poenæ deterreri, gravissimum legi suæ, per Mosen promulgatæ, comminationem addere voluit. Extat illa Exod. XX. 5. & sic se habet: אנכי יהוה

אלהיך לא קנא פך ען אבת על בניך על עשיתך : ואל רבעך LXX. ita translulere : Εγώ γάρ εἰμι κύριος ὁ θεός σου, θεός Ἰσραὴλ, διποδιδὼς ἀμαρτίας πατέρων σου τέσσα, ἕως τέλειης καὶ τετάρτης γενεᾶς τοῖς μισοῦσί με. Vulgata taliter: Egò sum Dominus DEus tuus fortis, zelotes, visitans iniquitatem patrum in filios, in tertiam & quartam generationem eorum, qui oderunt me. Sebastianus Schmidius: Ego Jehova DEus tuus, & DEus Zelotes, visitans iniquitatem patrum super filios, super tertiam & super quartam generationem, quantum ad osores meos. Versio antiqua Norimbergæ per Antonium Coburger A. 1483. Ich byn der HErr deyn GOTT/ starck und eyn eyfrender Liebhaber/ heynsuchend die Bosheit der Vetter in dye sijn/ in das dritt und vierd Geschlecht/ der die mich hassen. B. Lutherus hunc in modum: Ich der HErr dein GOTT bin ein eyferiger GOTT/ der da heynsuchet der Väter Missethat an den Kindern/ bis in das dritte und vierdte Glied/ die mich hassen.

§. II.

Appellat se Deus אֱלֹהִים fortis Zelotem: quæ vox non solum affectum significat, qui est inter amantes, & non fert corrivalem, sed & eum, quod animus commovetur & irascitur

A

&

& suis & suorum contumeliis, ita, ut paratus sit ad injuriam ulciscendam, quemadmodum de Phinees legimus, Num. XXV. **II.** *Phinees avertit furorem meum à filiis Isr' aël* קנאתו את קנאתו ברוכס *quum zelatus est zelum meum in medio eorum*, i. e. ardore quòdam animi commotus est (ut solent zelotypi) propter me, videns indigna cultu meo fieri, atque eam injuriam ultus est. *Zelus propriè significat amorem viri ad uxorem, in quâ non patitur alium communicare: & hoc modo dicitur Deus Zelotes, quia non vult, quod homo fornicetur cum Diis aliis per idololatriam*, inquit Nicol de Lyra in h. l. Afflictio, quam Dominus minatur, visitatio dicitur, quæ non est gratiosa, qualis Genes. XXI. 1. L. 25. Jer. XXVII. 22. & XV. 15. Luc. I. 78. VII. 16. & alibi describitur, sed pœnalis & judicialis, quò sensu accipitur Exod. XXXII. 34. Num. XVI. 29. Esa. XXIX. 6. Jer. V. 8. IX. 9. XI. 22. LXX. Verbum פקר hoc sensu acceptum verterunt: alias *ex-dicere*, quod est *ulisci*, veluti Jer. XV. 3. XXIII. 2. & 34. Hof. I. 4. II. 13. Soph. I. 9. & alibi passim; hic autem, quemadmodum & Num. XIV. 18. & Deut. V. 9. illud transtulere per *δραστηρίας*, quod idem est ac *referre, retribuere, persolvere*. Quomodo intelligit & Syrus, qui vertit per פרע *reddens*.

§. III.

Iniquitas, quam Deus in posteris puniendam esse comminatur, est cultus idololatricus. In Hebræo est vocabulum עין, quod de magnis criminibus solet usui dari, velut Gen. XV. 16. ubi Deus dicit Abrahamo: *Nondum perfecta vel completa est iniquitas Amorrhæi*, i. e. nondum impleta est mensura abominandorum criminum, quæ ab Amorrhæis & Cananæis patrabantur, qualia erant, præter idololatriam, injustæ oppressiones pauperum & peregrinorum, nec non promiscua cum consanguineis matrimonia. Et Jos. XXII. 17. *An parum est vobis עין Peor?* Nunquid, vult dicere, pro exiguo delicto habetis;

habetis, quod commisistis in colendo idolo illô Moabitarum³
Num. XXV. 5. quodque Deum ad tantam induxit indignatio-
nem, ut nec dum penitus sit placatus, & si multi ex vobis perie-
rint. Hôc igitur nomine idololatriam & hic insignit, ut
ostendat, non esse gravius illô peccatum, quod magis iram
ejus provocet. Inde & alibi idololatria peccatum simplici-
ter, & qui eandem commiserunt, peccasse *ναί* ἐξοχήν dicuntur,
vid. Exod. XXIII. 33. XXXII. 31. Deut. IX. 18. Thren I. 8. Syr.
XLVII. 29. Ejusmodi peccata, quin graviozem Dei vindictam
provocent, ne Ethnicis quidem fuit obscurum, ἀγνὰ Græcis
dicta, quibus etiam posteros delinquentium obnoxios teneri
credebant. Inde Niobes, Tantali, aliorumqve Poëtarum fa-
bulis decantatæ calamitates, etiam in posteros prolata, & ut
referent Augustinô L. III. de Civit. D. c. 2. Romani causa-
bantur *Priamo reddita Laomedontea paterna perjuria*. Extat
apud Ælium L. III. c. 43. Oraculum tale Delphicum:

*At scelerum fontes Divinum persequitur jus,
Nec pote vitari; non si genus à Jove ducant:
Sed capiti ipsorum, quique enascuntur ab ipsis,
Imminet; inq. domo cladem subit altera clades.*

Agebatur autem ibi de Sacrilegiô. De perjurio similes
sententiæ alibi leguntur.

§. IV.

Minatur autem Deus se vindicaturum hanc iniquitatem in
filiis, & quidem in tertiam & quartam generationem, ad nepo-
tes usque & pronepotes. Quod non ita intelligendum, quasi
non in plures & pauciores gradus animadvertere possit Deus,
quia hâc ratione libertatem ipsi esse præreptam dicendum fo-
ret; Sed quia solent interdum tamdiu vivere parentes, donec
filios tertios aut quartos habeant, ut testatur vel exemplum
Jobi cap. XLII. 16. Et sic mutuô videre possunt & filii peccata
patrum

patrum ad imitandum, & patres poenas filiorum ad dolendum. Nam & liberi ut plurimum parentum sectantur vestigia, & hi non gravius, quam Augustinus hic allegorizat & per tertiam ac quartam generationem, quae septenariò numero significantur, universas intelligit generationes. Ita enim Lib. Qq. in Deuteron, Quæst. 42. Tom. IV. Oper. *Quamvis & illud merito queri possit, si redduntur peccata patrum in filios his, qui oderunt Deum, cur in tertiam & quartam generationem, veluti prætermisâ primâ & secundâ, vel non etiam in cæteras, permanente impietate & imitatione malorum parentum. An per hunc numerum, quoniam septenarius intelligitur, universitatem significare voluit, & idcò non ipsum potius septenarium posuit, ut diceret, in septimam generationem? Ac sic omnis intelligeretur, quia causam perfectionis hujus numeri, hòc modò potius intimarvit. Ideo namq; perhibetur perfectus, quia ex his duobus constat, ternariò scilicet primò impari totò, & quaternario primò pari totò. Unde esse & illud Propheticum existimo, quod assidue reperitur, In tribus & quatuor impietatibus non adversabor: per quod voluit impietates universas potius, quam tres vel quatuor intelligi. Verum magis consentanea est ejus expositio Libr. Quæst. V. T. cap. 14. To cit. quâ literaliter inhæret sensui, & clementiam Dei majorem esse, quam ipsius severitatem in puniendo significat. In hòc, inquit, clementia Dei laudabilis est, ut odio habentibus se, usq; in tertiam & quartam reddat progeniem, & non in millia millium. Periret alias gratia comparationis, in quâ ita misericordiæ justitia opponitur, si omisâ literâ, allegoria locum haberet. Nihilominus seria est Dei comminatio, quam in parentum transgressorum liberos quoque & nepotes vibrat: non quasi parentes non ipsi quoque participes poenæ esse deberent, prout hoc sæpè evenit, sed quod poena liberorum quoque parentum poena sit futura. Idem repetit Exod. XXXIV. 7. nec non Deut.*

Deut. V. 9. Similia sunt, quæ leguntur Levit. XXVI. 38, 39, 40. Sic peribitis inter gentes, comedetq; vos terra hostium vestrorum. Donec residui inter vos contabescant in iniquitate suâ, in terris hostium vestrorum, etiam in iniquitatibus patrum ipsorum cum ipsis contabescant. Confiteanturq; iniquitatem suam, & iniquitatem patrum suorum, ob prævaricationem eorum, quæ prævaricati sunt contra me, quâve etiam ierunt mecum in adversum. Et Num. XIV. 33. Filii vestri pascentes in deserto quadraginta annos ferent pœnas scortationum vestrarum, donec deficiant corpora vestra in deserto. Spectant huc illa Davidis Psal. XXXVII. 28. Semen impiorum excsciditur.

§. V.

Ne verò quis de comminatione hâc Divinâ idem forte sentiat, quod Alciatus Lib. VII. Resp. 19. incip. in proposita n. 17. de rigidâ Caroli IV. in A. Bullâ c. XXIV. in filios ejus, qui de nece Electoris Ecclesiastici vel secularis conspiraverit, sententiâ, illam magis ad terrorem, quam futuram observantiam esse factam; quamplurima liberorum exempla in S. extant literis, in quos ob parentum peccata severissimè Deus animadvertit. Nonne enim igne Sodomiticò cum scelerosis adultis parvuli & infantes, qui nefanda scelera nondum patraverant, absumpti sunt? Gen. XIX 25. ob furtum Achanis, combusti sunt etiam ejus liberi, Jos. VII. 24, 25. Quantò severitatis zelò ultus est Deus adulterium Davidis in illius liberis? & quæ execranda in domum familiamque Regis hujus invexit mala? vid. 2. Sam. XII. & XIII. Idem internecio illa, quâ cæsi sunt Amalekitæ, clarissimè testatur. Ita namque Samuel jussu Domini Saulum alloquitur, 1. Sam. XV. 2. 3. Sic ait Jehova Zebaoth: Visitare constitui, quod fecit Amaleck Israeli, qui pesuit (insidias) huic in viâ, quum descenderet ex Agypto. Quare abi & percutè Amalekum, ita ut devotioni detis omnia, quæ ipsi
 A 3 (sunt)

(sunt) nec parcas illi, sed occidas à virò usq̄, ad mulierem, ab infante usq̄, ad lactantem, à bove usq̄, ad pecudem, à camelo usq̄, ad asinum. Horrendum supplicium! Et tamen illa generatio, quæ obstiterat Israeli ex Ægypto ascendenti, rebus humanis tum exempta erat intercideratque. Usque adeo antiquum etiam crimen Deus ad animum revocârat, ut post CCCC ferè annos illud ulcisceretur. Vid. Brent. in 1. Sam. XV. Homil. XLIX. Similiter perfidiam Saulis filiis ipsius fuisse exitio, 2. Sam. XXI. 6. 8. & 9. legere est. Huc etiam Salvatoris spectant verba, quibus Judæorum attonabat aures. Matth. XXIII. 35. *Veniet super vos omnis sanguis justus, qui effusus est super terram, à sanguine Abelis justis, usq̄, ad sanguinem Zacharie, filii Barachie, quem occidistis inter templum & altare.* Item horribilis illa Judæorum execratio Matth. XXVII. 25. *Sanguis ejus (Christi) sit super nos & super filios nostros: Nec non dictum illud Joh. IX. 2. Magister, quis peccavit, hic, an parentes ejus, ut cæcus nasceretur?* quæ discipulorum quæstio nititur quidem suspitione de μετεμψυχώσεσιν, admodum Judæis familiari, uti opinatur Piscator in h. l. ut ita quærentes existimârint, forsân hanc animam propter præcedentia peccata (in priori corpore) in corpus cœcum detrusum esse. Interim tamen hoc inde elicitur, discipulos credidisse, poenas esse hæreditarias.

§ VI.

Quod de naturalibus modò dictum est parentibus, ad Reges quoque applicat Sanctius ad Ezech. c. XVIII. à quorum capite pariter malum in Reipublicæ corpus derivare soleat Deus. Ita Pharaonis inobedientia non modò ipsius primogenito interitum acceleravit, Exod. IV. 23. verum etiam primogenitis omnibus in omni Ægypto, Exod. XI. 5. & XII. Davidis ambitio toti populo imputata est. 2. Sam. XXIV. & Gibeonitarum cædem à Saule patratam trium annorum fame ultus

ultus est Deus, 2. Sam. XXI. Ob neglectum Christi pueri
Bethlehemitarum luerunt, Matth. II, 16. *Sapè etiam ex occul-
tis causis Dei ultio in Reges est, sapè pro populò Reges, pro Regibus sa-
pè plectuntur populi, ut visum Divina providentia, cui subjacent
Reges & populi, quamq̃ hominum securitas & ultio aequè movent ;*
Gramond. L. 4. Histor Gall. p. 262. Horatius L. I. Sp. 2. cum
infans Regum in nervum erumpentes notat, ita canit:

*Fabula, qua Paridis propter narratur amorem,
Grecia Barbarie lentò collisa duellò
Stultorum Regum & populorum continet astus.
Antenor censei belli precipere causam.
Quid Paris? ut salvus regnet vivatq̃, beatus,
Cogi posse negat. Nestor componere lites
Inter Peleiden festinat & inter Atreiden.
Hunc amor; ira quidem communiter urit utrumq̃,
Qui quid delirant Reges, plectuntur Achivi.*

Idem Hesiodus L. I. Op. v. 258 259. canit, item v. 238. nec non Ju-
no apud Virgil. L. I. Æneid. v. 39. fatetur. Imò experientia ali-
quoties docuit, justos & innocentes, unà cum impiis, licet inter
illos non tam arcta intercesserit cognatio, qualis inter liberos
& parentes, Reges & subditos est, unà subinde ruinà tolli Jobi
vox est, *Deum consumere innocentem & impium*, c. IX, 22. Quin
ipse severissimus iudex ita comminatur: *Ecce, ego exeram gla-
dium meum è vaginà suà, ut excindam ex te justum & improbum,*
idcirco prodibit gladius meus è vaginà suà contra omnem carnem
à meridie usq̃, ad aquilonem. Ezech. XXI. 3. 4.

§. VII.

Similem rigorem etiam alii subinde in homines inno-
centes exercendum voluerunt. Siquidem in crimine læsa
Majestatis olim in liberos quoque pœnæ derivabantur l. 5.
Cod. ad L. Jul. Maj. quâ nimirum injuriâ notati ab omnibus
honori-

8
honoribus arcebantur, omnique successione privabantur. Quam legem suam fecit Carolus IV. in A, B, Tit. XXIV. *Filii verò ejus, quibus vitam Imperiali specialiter lenitate concedimus, (paternò enim deberent perire supplicio, in quibus paterni, h. e. hereditarii criminis metuuntur exempla:) à maternà vel avitâ, omnium etiam proximorum hereditate & successione habeantur alieni, ex testamentis aliorum nihil capiant, sint perpetuò egentes & pauperes, infamia eos paterna semper comitetur, ad nullum unquam honorem, ad nulla prorsus sacramenta perveniant: sint postremò tales, ut his perpetuà egestate sordentibus sit mors solatium & vita supplicium.* Qvò quid rigidus unquam dici potest? Neque ignotum est hâc in re Curia Parisiensis placitum, quò jubentur parentes Ravalliaci, parricide Henrici IV. ditione Gallicâ abstinere, sub pœnâ capitis, non secus ac agnati, Ravalliaco nomine infami in omni ævum futurò, teste Gramondò L. I. Hist. Gall. p. 8. Quid in obsides, quorum principales fefellere fidem, etiam humanissimi populi statuerint, constat ex Grot. J. B. & P. L. II. c. 21. §. II. L. III. c. 4. §. 14. &c.

§. VIII.

Hicce verò omnibus multa Scripturæ S. obstant loca, quibus contrariam sententiam promulgavit Deus, quod parentum pœnas nequaquam portare debeant liberi. Deut. XXIV. 16. *Non morientur patres propter liberos, & filii non morientur propter patres; vir quisq; in peccatò suò occidetur.* Unde Amazias, Rex Judæ laudatur 2. Reg. XIV. 6. & 2. Paral. XXV. 4. quod secundum præceptum Dei, non necasset illorum liberos, qui patrem ipsius occiderant. Potissimum notabilis est, quem conciliandum nobis sumpsimus, locus apud Ezech. XVIII. 2. *Quid est quod inter vos parabolam vertitis, in proverbium istud in terrâ Israël, dicentes: patres comederunt uvam acerbam, & dentes filiorum hebetati sunt? Volèbant se eximere à reatu, quasi*

DEUS

DEus injustè persequeretur patrum scelera adversus ipsos. Sicut enim qui immaturas comedunt uvas, odontalgiam patiuntur, & qui comedentibus adstant, sentiunt sibi dentes obtupesceri, juxta Aristot. Sect. 7. Probl. Quæst. 5. Ita conquerebantur, Deum percipisse majoribus ipsorum sceleratis, & de liberis nihil mali meritis reperere pœnas. Per uvam immaturam intelligunt peccatum, ut est idololatria, fiducia humani auxilii, corruptio judiciorum &c. conf. Es. V, 2. per stuporem dentium, pœnam, quæ facit, quò minùs gustare possit homo, quam s'avis sit Dominus, Psal. XXXIV. 9. Hoc adagium in ore fuisse vulgi, ex Jer. XXXI. 29. intelligere est. Sentum ejus Ciceronis verbis explicare possumus, qui ad Brutum scribit: *Nec verò me fugit, quam sit acerbum, parentum scelera filiorum pœnis lui &c.* Omnes gentes sua habent proverbialia, quibus significant, aliquem pro aliò pœnas dare. Germani dicunt: *Quod tu intrivisti, mihi exedendum est.* Erasmus inter proverbialia numerat: *Tibicen vapulat,* ex Athenæo referens, hunc fuisse morem, apud Græcos, ut si quid peccasset coquus, tibicen vapularet. Aliud quoque habet: τὸ κυνὸς κακὸν ὕς ἀπέσπεν, h. e. *canis malum sus dependit,* quoties pro iis, quæ peccavit alius, alius dat pœnas.

§. IX.

Dieterii hujus apud Judæos occasio fuit frequens Prophetarum comminatio, Judæam delendam esse ob peccata Manasses, sicut Israel propter scelera Jerobeam sublatus erat. Ex quò illi argumentabantur: Ergò filii portant peccata patrum, & patiuntur dentium stuporem contractum ab uvâ acerbâ, quam comederunt patres. Quale illud est Thren. V. 7. *Patres nostri peccaverunt, & non sunt, & nos iniquitates eorum portavimus,* Quibus querimoniis satisfacit DEus, sed prius eorum insolentiam comprimit, dicens: *Vivo ego, dicit Dominus Deus, si erit vobis ultra parabola hæc in proverbium in Israël.* Subjicit deinde v. 4.

Ecce omnes anima mea sunt: ut anima patris, ita & anima filii, omnes mea sunt. Tuetur causam suam & ab impiorum criminatione iustitiam vindicat, dicens se esse omnium creatorem ac parentem, atque adeò omnibus ex æquò prospicere. Notari meretur paraphrasis Calvinii ad h. I. Principium versus quidam ita exponunt, frustra & temerè homines conqueri, ubi Deus videtur nimis se verè agere, quia lutum contra figulum non exsurgit. Quoniam ergò Deus opifex est totius mundi, nos sumus ejus figmentum: quanta insania est contra ipsum tumultuari, ubi nobis non satisfacit? Sententia quidem per se vera est, nempe omnes animas esse sub Dei arbitrio jure creationis, ideoq. ipsum pro imperiò posse st atuerè de singulis, quicquid visum est: & nihil eos proficere, qui contra blaterant. Et hæc etiam doctrina utilis est cognitu. Verum aliter intelligi debet hic locus, nempe nihil esse indignius, quam Deum trahi in crimen, quasi tyrannicè dominaretur in homines, cum eos potius tueatur tanquam opus suum. Cum ergò Deus hic pronunciat, omnes animas esse suas, non vindicat sibi imperium vel potestatem simpliciter: sed potius ostendit se paternò affectu esse erga totum humanum genus, quod creavit atq. formavit. Et post pauca: Nunc videmus, qualis sit hæc refutatio: Omnes, inquit, anima sunt mea, omnes formavi, omnium sum creator: itaq. paternò sum affectu erga omnes: & potius sentient à minimò usq. ad maximum meam clementiam, quam experiantur nimium rigorem & tyrannicum. H. I.

§. X.

Secunda D. Numinis ratio hæc est: *Anima, quæ peccaverit, ipsa morietur: filius non portabit iniquitatem patris, & pater non portabit iniquitatem filii.* Ubi per animam, synecdochicè integer homo intelligitur, cum anima, quatenus corpori contradistinguitur, propriè loquendo, mori non possit. Eòdem sensu vocabulum hoc etiam alibi accipitur, velut Gen. XVII. 14. Levit. II. 1. Rom. XIII. 1. Equidem habet & anima mortem suam, sed quæ

quæ spiritualis est, & in separatione à Deo, per peccatum factâ, consistit. Hieron. Comm. in h. l. *Anima, quæ peccaverit, ipsa morietur: non abolitione substantiæ, sed ex ejus consortiõ, qui dicit: Ego sum vita.* Verum hic loquitur Deus de morte animæ, non quatenus culpa, sed quatenus poena spectatur. *Non enim in dubiũ vocabatur à Judæis, neq; verò poterat ullâ ratione controversari, an pro peccatõ parentũ filii transgressores efficerentur; sed an peccantibus patribus filii plecterentur, idq; de temporalibus suppliciis per Chaldaeos illatis, quæ patiebantur miseri, intelligebant, non de spiritualibus, quæ parum ipsi curabant; verba sunt Hieronymi Pradi Comm. in h. l. Idq; sequentia magis dilucidant: Filius non portabit iniquitatem patris, nec hic illius. Ubi portare iniquitatem est puniri & pœnas pati ob iniquitatem.* Non enim hic sermo est de portatione simplici, de quâ Gen. L. 15. sermo est, sed molestâ & laboriosâ, h. e. cum perfectione suppliciorum conjuncta, de quâ etiam Esa. LIII. 4. Joh. I. 29. 1. Pet. II. 24. agitur.

§. XI.

Gemina sunt huic dicto multa alia luculenta Scripturæ S. loca, quæ disertè dicunt, unumquemq; suum, *id est, proprium onus portaturum*, Gal. VI. 5. & de se ipso rationem Deo redditurum esse, Rom. XIV. 13. & *ἀποεσωπολήτης* Deum judicare, juxta cuiusque opus, 1. Pet. I. 17. Principio huic suam, pro Sodomitis deprecationem superstruit Abraham, Gen. XVIII. 23, 24, 25. *An perimes justum cum injusto? Sunt fortassis in istâ civitate quinquaginta justi. Num etiam perdes, & non parces isti loco propter quinquaginta justos, qui fortasse illic sunt, absit à te, ut tale quidpiam facias, & interficias justum cum injusto. Absit, inquam, à te. Anne iudex totius terræ non exerceret jus? Idem Deus ipse significat, rationem servatæ urbis Ninivæ expositurus, Jon. IV. 1. Ego non pepercerim Ninivæ urbi magnæ, in quâ sunt plures, quam duodecim myriades hominum, qui non sciunt (discrimen) inter dextram*

suam & sinistram, & bestia multæ. Et autor libri Sapient. cap. XII. 15. Deum hunc in modum alloquitur: *Tu justus existens justè omnia disponis ipsum qui non debet puniri, condemnare (ἀδικησιον) alienum existimans à tuâ potentiâ.* Et sanè non apparet, quomodo insons illæsâ justitiâ, ob alterius delictum puniri queat. Obligatio enim ad pœnam omnis ex meritò oritur; & culpa atque pœna relata sunt. *Peccati stipendium mors est,* Rom. VI. 23. Positò itaque vel sublato relatorum unò, ponitur quoque tolliturve alterum. Hinc Dominicus de Soto Libr. I. de Just. & Jure. Qv. VI. art. 5. *Pœna vel ipsò attestante nomine, tam cognatam habet connexionem ad culpam, ut pœna neque rem habeat, neq. justum nomen, nisi sit pro culpâ posita.* Idem docet Thom. I. 2. qv. 87. Art. 7. & 8. Perer. in Gen. c. 9. p. 541. n. 163. item August. L. 1. Retract. cap. 9. & Ep. 105. Leo M. Ep. 98. Cicero L. IV. de nat. Deorum. *Ferretne, inquit, ulla civitas latorem ejusmodi legis, ut condemnetur filius aut nepos, si pater aut avus deliquissent?* Senec. L. II. de Irâ. c. 4. *Nihil est iniquius quam aliquem heredem paterni odii fieri.* Philo Jud. L. II. de Legibus specialibus, reprehendit morem quarundam gentium, quæ tyrannorum aut proditorum insones liberos morte afficiebant: *Justum enim est, inquit, eorum esse supplicia, quorum sunt peccata,* Et libr. de pietate: *Haud scio, scribit, an possit ullum pejus induci in stitutum, quam si nec malos à bonis genitos sequatur pœna, nec honos habeatur bonis, qui ex malis parentibus nati sunt.* Aliter lex, quæ de suis actionibus quemq. judicat, non ex cognatorum virtutibus laudat, aut ex eorundem vitiis punit.

§. XII.

Amplius hoc patebit, ubi ad finem, ob quem pœna infligi solet, respexerimus. Vel enim delicti emendationem illa considerat, vel vindictam culpæ proportionatam; hinc oritur partitio pœnæ in *vindicantem & emendantem.* Illa communiter
pœna

poena absolutè seu propriè dicta vocatur, & describi potest, quod sit *malum culpe vindicandæ destinatum*; ista verò poenæ medicinalis nomine alias venit, & definitur, *malum culpe emendandæ constitutum*. Differunt quidem in aliquibus hæc poenæ, in eò tamen conveniunt, quod utraque ei, cui infligitur, non modò molesta videatur, sed etiam respectum habeat ad culpam. Pone iraque vel remove culpam, & poenam quoque pones vel removebis: vindicativam cerrè, utpote quæ solis delinquentibus, etiam Divinò in iudiciò metuenda est, juxta Psal. V. 6, 7. *Odisti omnes, qui operantur iniquitatem*, & Rom. I. 18. *Manifestata est ira Dei adversus impietatem & injustitiam hominum*; innocentibus ex adversò bona quævis speranda sunt. *Nonne si benè egeris, erit remissio?* inquit Deus ad Cainum, Gen. IV. 7. Correctiva pariter nullò pacto in illis locum habere potest, qui nullâ ratione peccati alieni sunt complices, hoc enim idem esset, ac filio aut nepoti, ob morbum patris vel avi, medicinam adhibere. Aliud præterea est argumentum, quò absurditatem hujus rei convincit. Timo apud Plutarch. in de serâ Numinis vindictâ, qui cum Euripide, Diis objicit, quod majorum delicta posteris impudent, cum sive fontes isti puniti sint, injustum sit, etiam ab insontibus poenas exigi, quoniam bis ob idem delictum ne nocentem quidem plecti, æquitas permittat, sive socioriâ quâdam prætermissam in illos poenam serò ab innocentibus exigentes, non rectè tarditatem suam injustitiâ exarcent. Neque enim majori id æqualitate fieri, quam Alexander Branchidarum urbem, occisis omnibus propter templum Milesum, a proavis istorum proditum, everterit, aut Agathocles Syracularum tyrannus Corcyræorum agros devastarit; hæc de injuriâ querentibus ratione reddita, quod majores ipsorum Ulysses hospitio excepissent; Ithacenses quoque rapras oves repetentes irritos, hoc tantum responsò eludens: Quod Rex illorum (Ulysses) cum in Siciliam venisset, etiam ipsum pastorem (Polyphemum) excæcavit.

§. XIII.

Antequam ad rem ipsam progrediamur, unum & alterum, quod in progressu obstaculo esse posset, removendum est. Constat enim quousque propositionem hanc, alienum peccatum nemini imputari potest, Pelagiani & Sociniani extendant, ut nimirum ex eò ipsò, peccatum originale infringant, & Adamum suas tantum resegitte ostendant. Ita quippe Julianus apud Augustin. To. VII. Op. Lib. VI. contra eundem, c. 10. sentit: *Alienis peccatis alter obnoxius non tenetur*: Hæc verò objectio propositionem nostram non infringit, ita ut ab imputatione peccati Adamitici, vel imputatio cujusvis peccati in genere statui, vel illa negari debeat. Scriptura etenim disertè pronunciat *in Adamo peccasse omnes*, Rom. V. 12. & 15. *Unius delictò complures mortui sunt*, v. 16. *judicium ex unò est in condemnationem multorum*, v. 18, 19. *Sicut per unius peccatum in omnes homines in condemnationem*, (res cessit) *ita per unius justitiam in omnes homines in justificationem vitæ*: *Sicut enim per inobedientiam unius hominis peccatores constituti sunt multi: ita etiam per obedientiam unius justii constituentur multi*. Ex quibus verbis sequens nascitur argumentum: Quam vera est imputatio obedientiæ Christi, tam vera quoque est imputatio inobedienciæ Adami. Atqui illa est verissima; Ergo & hæc talis est habenda. Nimirum Deus Adamum non solum seminale caput & scaturiginem generis humani constituerat, sed etiam ut esset velut tutor & procurator, cum quò pactum inibat; quique omnium & singulorum posterorum vice fungebatur. Positò hóc, sequitur peccatum ejus toti quoque posteritati potuisse imputari, & scædus cum eò, tanquam cum totius humani generis propagatore violatum esse. Ex quâ explicatione, si cui fortè oriatur dubitatio, pupilum non teneri actionibus tutoris, nec clientem procuratoris, si vel limites præscriptos transgressi sint, vel fecerint aliquid in præ-

præjudicium illorum: ita nec posteros Adami teneri posse ejus peccatō, quia hoc in mandatis eidem nunquam dederint; respondemus, Adamum, præterquam quod tutor noster & procurator fuerit, etiam, quasi principem nostrum, cum Deo pactum iniisse; Jam autem absurdus esset subditus, qui propter incommoda & calamitates ex fœdere à Principe initō aut ruptō ortas, clamaret, nihil hoc ad se pertinere, neque se Principi hoc in mandatis dedisse. Qui enim perpenderit, ut jura & debita parentum traducantur ad liberos, etiam si horum mandatarii non sint, facillè intelliget, non esse præter morem, si inferior teneatur actionibus superioris. Ad id, quod de tutoris & procuratoris actionibus oggeretur, hoc reponi potest, non quidem negari posse, actionibus tutoris aut procuratoris conditionem pupilli, vel clientis deteriore fieri posse, quò in casu actio nunquam adversus tutorem vel in procuratorem datur. Sed quid solatii tota illa actio affert, cum tutor aut procurator non est solvendo?

§. XIV.

Verùm hæc similitudines à rebus humanis petitæ particulatim & aliquo usque tantum rem illustrent, non autem exhauriunt ejus profunditatem; quare nec ad vivum semper refecandæ sunt. Maneat hoc ex dictis, iniisse Adamum cum Deo fœdus, non sibi tantum, sed & nobis, ita, ut quò pactō imaginem Divinam, ad quam conditus fuerat, ad posteros propagare potuisset, pariter quoque jacturam ejusdem tota posteritas fecerit. Reegerit Carcellaus hac in parte Socinians, Vindiciis Arminii adv. Moysen Amyrald. Cap. XI. *Nullibi in Sacris literis de Adamo legi, quod de Abrahamo, in hujus lumbis fuisse Levi. Hebr. VII. 9. ideoq. pro purò pacto humani ingenii figmentò habendum esse, cui dogma fidei superstruere absurdum foret. Ac sanè is non aliâ ratione posterorum personam sustinuit, quam cætera stirpium capita,*

capita, eorum, qui ab ipsis originem ducant. Quis autem dixerit, singulis hominibus omnium suorum majorum peccata imputari? nec ulla vis est in Levi exemplo, ad probandum id, quod in questione est. Figura est enim in verbis Apostoli, ut apparet ex emollitione, quâ utitur $\omega\iota\ \epsilon\pi\omicron\varsigma\ \epsilon\upsilon\lambda\omicron\gamma\epsilon\upsilon$, ut ita loquar. Itaq; ex iis ad summam nihil aliud concludi potest, quam nos figuratâ aliquâ loquendi ratione posse dici in Adamo peccasse.

§. XV.

Verum plurima sunt, quæ in hâc Curcellæi objectione reprehensionem merentur. Namque (1) putat totam peccati Adamitici in posteros propagationem in nudâ subsistere imputatione, cujus tamen ratio non eâ solâ absolvitur, sed vitiositatem quoque hæreditariam non aliter, quam quomodo pestiferâ lue infectus alium inficere potest, secum vehit. Hinc Danhawerius in Hodosoph. Phœn. IV. p. 365. explicans, quomodo in Adamo omnes peccaverimus, addit etiam hoc factû quoad reatû per imputationem, non solû & ex solò arbitriò Dei factam, aliòquin injusta foret peccati pœna (sicut Christo iniquè imputatum fuisset nostrum peccatum, nisi ille sponte suscepisset,) sed quod sequitur, quoad naturalem pravitatem per generationem: ut enim natura sequitur semina quisq; sua; ut aquila ferox non mitem generat columbam, sed aquilam; leo ferus leonem ferum, & inter homines non rarò podagricus podagricum, ebriosus ebriosum: ita Adam, in cujus lumbis nos eramus virtualiter, representator, fons, caput, seminarium totius nature humane suam nobis labem aspersit: qualis enim terrenus, tales terreni (I. Cor. XV. 48, 49. Genes. V. 3.) Quam certa est influentia immortalitatis ac impeccabilitatis ex secundò Adamo in suos tum filios, quoad gloriam; tam certa influentia miserie à primò Adamo: ac veluti imago Dei generatione fuisset propagata, ita eadem imago hominis lapsi. Idem ante ipsum docuit Hunnius Qq. ad Genes. III. p. 100. An autem posteri
nihil.

nihilominus damnati fuissent, propter pomum illicitum esum, seu transgressionem Adæ, si maxime in ipsos vitium peccati propagatum non fuisset? Nequaquam. Nam reatus peccati in personâ, qua censetur rea, vitium proprium infallibiliter præsupponit.

§. XVI.

Deinde (2) præsupponit, nullibi in S. literis de Adamò legi, quod de Abrahamò, in hujus lumbis fuisse Levi. Ast legi per consequentiam, in spectio loci ad Hebræos ostendit, Apostolus enim ex generali ratione paternitatis (in quâ ñ esse filii virtualiter latet,) colligit; quæ collectio non minus ad Adamum fluit, quam Abrahamum. (3) Cætera stirpium capita non æqvè derivant sua peccata, quemadmodum Adam, quia hoc quidem, non verò illud Scriptura S. affirmat. Magis verosimile videtur Adami peccata, post primum commissâ nobis imputari potuisse, nam & post primum peccatum, in ejus fuimus lumbis; at hoc ita se non habet, quoniam actiones tutoris & procuratoris, postquam ab administratione remotus est, imputari pupillis & clientibus non possunt. Quemadmodum enim Protoplastus, si perseverasset in imagine concreatâ, eiq; pro se & posteris concessâ à Deò, egisset aliquid in totius humani generis commodum, & tamen non propagasset dona personalia aliasque virtutes de novò partas, sed solam integritatem originalem, ita posterius non participant de peccatis actualibus ab illò commissis. sed hoc tantum iis imputatur, quo pactum Dei cum eò ut totius humani generis capite violavit. Si verò hoc, sequitur, quod neque aliorum parentum peccata liberis imputari possint. Sequeretur etiam aliàs liberos & posteros ultimis temporibus nascituros eò infeliciores reliquis omnibus esse futuros, quò plures majores pravos habuissent: ast hoc justitiæ Divinæ adversum. Idem Augustinus nobiscum agnoscit, qui quidem Enchirid. cap 46. scribit:

C

PARENTUM

parentum quoq; peccatis parvulos obligari non solum primorum hominum, sed etiam suorum, de quibus ipsi nati sunt, non improbabiler dicitur. Ast cap. 47. statim addit: Sed de peccatis aliorum parentum, quibus ab ipso Adam usq; ad patrem suum, progeneratoribus suis quisq; succedit, non immerito disceptari potest: utrum omnium malis actibus & multiplicatis delictis originalibus, qui nascitur, implicetur, ut tandem pejus, quam antè posterius quisq; nascatur: an propterea Deus in tertiam & quartam generationem de peccatis parentum, eorum posteros comminetur, quia iram suam, quantum ad progenitorum suorum culpas, non extendit ulterius moderatione misericordie sue: ne illi, quibus regenerationis gratia non confertur, nimiam sarcinam in ipsa sua aeterna damnatione premerentur, si cogentur ab initio generis humani, omnium precedentium parentum suorum originaliter peccata contrahere, & penas pro eis debitas pendere, H. I.

§. XVII.

Denique nec (4) obstant verba illa: ὡς ἔπος εἰπέν, quasi illa indicarent locutionem esse impropiam, cum Levi decimatus dicitur in Abrahamo. Hæc enim si valeret exceptio, vis argumenti Apostolici periret, atque tota dissertatio diluta fieret, si sensus esset, decimatum fuisse Levi decimatione minus propriè sic dictâ. Scopus namque Apostoli erat, eminentiam sacerdotii Melchisedeciani præ Leviticò demonstrare. Jam verò si phrasin, ὡς ἔπος εἰπέν referas, quasi Levi reverà non fuerit in lumbis Abrahami, & Abraham Melchisedeco decimas persolvens impropiè posterorum vices egerit, sequitur Paulum impropiam locutionem, ex quâ nihil colligere licet, neutiquam verò solidum tantæ probationis robur attulisse. Rectius alii hæc verba, ὡς ἔπος εἰπέν, ita interpretantur, ut ita loquar, ut summam dicam, ut dicam insigne aliquid, sicut hæc vox usurpatur apud Homer. Odyss. Lib. XIV. εὐχάμεντε
τι ἔπος

τι ἐστος ἐπέω; Clarè illud docet Sebastianus Schmidius Comm. in h. l. *Mollit itaqve Apostolus rem, quæ Hebræis dura videri poterat. Nam aliàs juxta Hebræos hoc non fiebat, ut decimarentur, qui in lumbis aliorum: neq. lex hic tam rigorosa fuit. Itaq. Apostolus hoc non vult simpliciter acceptum, sed suò quòdam modò. Et si velimus, ut in hoc mysterio æquum sit, accuratius agere q. d. Et suò quòdam modò. Et si accuratius nonnihil, ut hic æquum est, rem consideraverimus, non simpliciter & vulgari modò, ipse etiam Levi decimas per Abrahamum solvit. Tota hæc decimationis Levitarum in lumbis Adami adhuc existentium ratio ad illustrandum modò hoc dogma nostrum affertur, ut, quemadmodum Abraham hic non suas modò, sed & posterorum res egit, Adamus quoque & suam, & Divinâ dispositione, posterorum personam repræsentârit, adeoque omnes in eòdem peccârunt.*

§. XVIII.

Non minoris momenti objectio est, quæ à pœnis brutorum depromi potest hòc modo: si verum est, quod in bruta cadunt pœnæ, sequitur, quod multò magis in hominem licet in innocentem & immeritum illa discutari possit; sed verum est prius, ergò & posterius. Antecedens ex sacris, item profanis literis facile probari potest. Nonne enim propter prævaricationem Adæ, maledixit Deus serpenti? Genes. III. 14. Tempore diluvii perierunt omnia animantia, exceptis iis, quæ in arcâ servabantur, Gen. VII. 21. 22. 23. Bos ille corupecta, qui hominem occiderat, lapidari: & jumentum, quòcum homo concubuerat, occidi jubetur, Exod. XXI. 28. Levit. XX. 15. Ex profanis constat literis, anseres, quod vigili clamore & alarum crepitu hostem adventantem, cunctis Romæ dormientibus, prodiderint, & Capitolium defenderint, à Romanis præmiò affectos, canes autem, quod siluissent, suspensos fuisse; quod præter Plinium L. X. c. 22. & L. XXIX. c. 3. & 4. Livius

etiam L. V. c. 47. nec non Philip. Camerarius Hor. Succif. Cent. I. 70. testantur. Hinc R. Kimchius in Psal. CXLV. 17. *Alii dicunt, præmia & pœnas ad nullum animal pertinere, præterquam ad hominem solum. At nos dicimus, etiam reliquis animalibus reperiendi præmia & pœnas in negotiò hominum. Huc facit, quod reperimus Gen. IX. 5. de sanguine hominis: Etiam è manu omnis animalis requiram illum. Dicitur quoq; Habac. II. 17. Et vastitas bestiarum terreat eos. Et ad mercedem pertinet, quod habetur I. Reg. XIII. v. 28. & leo non laceravit asinum.*

§. XIX.

Equidem Socini sectæ bruta animalia ut pœnæ propriè dictæ, ita quoque legis obligantis capacia videntur. Ita infaustus hujus Scholæ antesignanus Libr. de statu primi hominis c. VI. p. 157. seqq. inquit: *Non solus homo, sed cætera quoque animalia à rectâ viâ deflexerunt.* Addit quidem bestias non tam graviter, nec in iisdem plerisque rebus delinquere, in quibus homo delinquit, sed tamen verè delinquere posse, non negandum esse existimat. Similiter Crellius contra Grotium p. 64. nugatur. Quod ideò disputant, ut peccatum & defectiōnem protoplastorum purgare & extenuare possint, sicut hoc etiam facit Isaacus Peyrerius in System. Theol. & Præadamitas suos describit, qui brutorum referentes indolem defecerunt materiæ vitiò, principiò eorundem cum creaturis irrationalibus cõmuni. Hinc monstrofi horum termini: peccatum naturale, materiale, carnale, emergunt. Verùm si eapropter, quod aliquando graviter in bruta animadversum legitur, concludendum est, peccata in eadem cadere; concludi etiam poterit, quod aliæ creaturæ inanimatæ peccati participes esse possint, item quod instrumenta, quibus aliquod damnum factum fuit, transgressionis alicujus postulanda sint, quæ subinde abolita & quasi gravissimis suppliciis affecta fuisse legimus.

Exem:

Exempla in Sacris vide Gen. III. 17. Deut. XIII. 17. Jos. VI. 20. 2. Sam. I. 25. Ex Demosthenis oratione contra Aristocratem & Æschinis contra Ctesiphontem, apparet, ex Atheniensium legibus lapidem, lignum, securim, & id genus alia, quoties homicidii instrumenta fuerant, in Prytanæo in iudicium deducta, velut in pœnam. Sic statuam Theogenis, quæ casu suo aliquem oppresserat, Thasii in mare protrahendam decreverunt. Vid. Dio. Chrysof. in Rhodiaca, item Seldenus L. I. Jur. Nat. & Gent. c. 5. Albanum iussisse funditus exscindi Calembergii Comitæ ædes, Gheusii quondam nominis natalem domum: excitataque ibi marmorea columnâ inscribi in basi quatuor linguarum monumentum; Eâ in arçâ ædes Florentii Pallantii solo æquatas esse, ob execrandam memoriam repetitæ in illâ conjurationis adversus religionem, Ecclesiam Catholicam Romanam, Regiam Majestatem ac patrias regiones, refert Famian. Strada Decad. I. L. 7. Hoc factum, non quasi illa loca vel instrumenta deliquerint, sed in detestationem homicidii vel parricidii per eadem, vel occasione eorundem perpetrati. Idem de jumentorum pœnis est judicandum, v. g. cum quibus rem habuisset homo, sublata illa è mediò fuisse, partim ne bestia superstes hominis supplicio affecti memoriam cum ignominia semper refricaret, partim ne alium fortè suo aspectu ad similem libidinem irritaret. Similiter bos ille cornupeta interemptus, omnibus exemplò & terrori esse debebat, quantum esset peccatum homicidium ab homine commissum, cum sanguis humanus etiam ab animâ irrationali repetatur. Confer. Pufendorff. L. II. de J. N. & Gent. c. 3.

§. XX.

Igitur firmum manet, quod liberi transgressionis parentum nequaquam teneri, nec eorundem pœnis affici possint. Quamvis enim in se sancti non sint, sed destituti

gloriâ, quâ coram Deo consistere debent: & sanctimonia, quæ illis ab Apostolò tribuitur 1. Cor. VII. 14. externa, aut si mavis, Ecclesiastica sit, talis nimirum, *quâ sanctificari vir vel mulier infidelis in conjuge fidei dicitur, quæ non valet ad Christianos faciendos, atque ad dimittenda peccata*, definiente Augustin. L. III. de Peccat. merit. & remiss. c. 12. Tom. VII. Oper. Nihilominus tamen per baptismum fiunt participes regenerationis, Joh. III. 5. Justificationis vel remissionis peccatorum, Act. II. 38. Renovationis, Tit. III. 5. sicque sunt justi & justificati Rom. III. 28. perfectè & plenè sibi à Deò habent remissa peccata, Matth. XVIII. 32. Mich. VII. 19. & Psal. CIII. 3. & per consequens nulla in eos cadere potest pœna. Tunc enim omninò perfectè peccatum censetur remissum, cum non solum culpa, *sed etiam omnis pœna fuerit remissa*, fatente vel Bellarminò L. V. de Amiss. grat. & stat. Peccat. c. 20. secus quam ille sui oblitus L. IV. de pœnit. c. 2, 3. cum Patribus Concilii Trident. Sess. VI. c. 14. & Sess. 14. Can. 12. tradidit, *post remissam culpam sæpè remanere reatum pœne temporalis, tum in presenti, tum in futurâ vitâ luende.* Quod derogat perfectioni misericordiæ & gratiæ Dei, cujus opera perfecta, Deut. XXXII. 4. item perfectioni meriti Christi, in quò fundata est peccatorum nostrorum remissio, Ephes. IV. v. ult. Sicut enim Christi sanguis nos ab omni peccatò emundat, 1. Joh. I. 7 ita in Christò per baptismum ab omni tam culpâ quàm pœnâ absolvimur.

§. XXI.

Positò verò infantes à baptismò excludi, dummodo ipsi non obicem sibi ponant, & ex malitiâ salutare regenerationis lavaerum respuant, ex solâ Sacramenti privatione condemnari non possunt. Ordinarium salutis medium est & manet baptismus, juxta æternam Christi

Christi legem, Joh. III, 5. *Nisi quis renatus fuerit ex aqua & spiritu, non potest introire in regnum Dei.* Quæ verò verba ita interpretanda esse docet doctiss. Danhawerus in Hodosoph. p. 994. *Nullus ἀβάπτιστος introibit in regnum cælorum: ἀβάπτιστος, inquam, privativè, quicum posset ac deberet baptizari, tamen consilium Dei adversus semet ipsum aspernatur. Nam ut negativè accipiatur ac in finitè de omni non baptizati simpliciter, id non permittit scopus Scripturæ Evangelicæ generalis &c.* Valet hoc in casu regula vulgaris: *Necessitas non habet legem.* Atque hinc & notanter Salvator, cum Marc. XVI, 16. dixisset: *Qui crediderit & baptizatus fuerit, salvus erit,* in ponendo antitheto, quando subjicit: *Qui verò non crediderit, condemnabitur,* id ipsum innuit non omnes statim perire, qui non baptizarentur, casu quodam exclusi, solam damnationis causam esse ἀπιστίαν, quemadmodum oppositum ejus, fiducialis justitiæ Christi apprehenso proximè salvat. *Quamquam peccatum originis ex se mereatur damnationem, & cruciatus infernales, adeoq; causa damnationis sufficiens sit, non tamen est causa illata damnationis (quæ Dei est benignitas) adequata,* inquit Scherzerus in System. Theol. p. 170. & quos ibi laudat, Menzerus, Hopffnerus, Lutherus. Unde nequaquam hujusmodi infantes cum Pontificiis planè damnamus, sed optimè de ipsis speramus, probe memores, Dei manum non esse abbreviatam, ut extraordinariè salvare eos non possit. Si enim oculo misericordiæ respexit infantes Ninivitarum, ne perderet eos morte prima, quantò magis parceret illis, & custodiet à morte æterna? uti accuratè infert ex Jon. IV. II. laudatus modò Danhawer. l. c. p. 1001. seqq. Et licet ejusmodi infantibus pravos competere motus negari non possit, nondum tamen ea propter peccata nudè talia damnationem actu inferunt & in judicium Dei olim venient. Dicuntur innocentes. Ps. CVI. 38. Jer. XIX. 4. propter maleficiorum præelectivorum ἀπιστίαν, siquidem nondum labo-

laborant voluntariis peccatis. Deest illis *ωεκαρπεια*, proximum humanarum actionum principium. Ob quam causam perhibentur non peccare ad *similitudinem transgressionis Adæ*, Rom. V. 14. quæ erat *ωνομια ωεκαρπεια* Gen. III. 6. & nescire discrimen inter bonum & malum, Deut. I. 39. interque dextram & sinistram. Jonæ IV. 11. Imò disertè infantibus, Jacobo & Esau bona & mala *παραδωκε* (cum plenò liberi arbitrii usu connexa) detrahitur, Rom. IX. 11.

§. XXII.

Dices: hæc quidem valent de infantibus tenellis; sed locus apud Ezechielem de filiis & nepotibus ætate proventus, & similiter peccatoribus agit. Concedamus illud; an verò ea propter omnes filii paternis inquinantur vitiis? quam verum enim est degenerare haud paucos à paternâ gloriâ; tam certum est Senecæ pronunciatum L. III. de Benefic. c. 29. *Illud conceditur, multos filios majores potentioresq. extitisse, quam parentes suos, equè illud, meliores fuisse.* Exempla in sacris sunt filii Core, qui cum aliis non perierunt Num. XXVI. 11. *ed quod paternum crimen detestati sunt, ac propterea Moysis preces ad Deum fuisse (c. XVI. 22.) ipsi profuerint,* ut annotat Calovius in Bibliis illustrat. ad h. l. item Hiskias impii Achasi filius, 2. Reg. XVI. 20. Josias, Manassis nepos & Amonis filius, 2. Reg. XXI. 24. Huc etiam nonnulli referunt Jobum, magnæ patientiæ nec minoris probitatis virum, quem ex nullâ aliâ, quam impii Esavi stirpe originem traxisse, Zehnerus, Gerhardus & Chermnitius sentiunt, præeunte Lutherò, qui hoc ex Ambrosiò & Augustinò in c. 36. Gen. defendit. Ambrosius Enarrat in Pl. XXXVI. ita commentatur: *Deus impiorum semen exterminat. Semen utiq. non temporalis generationis, sed mentis interna & impietatis successionem. Nam utiq. Hiob de semine Esau genitus scriptura testificatione signatur. Quomodo ergo Esau perit in Job, cum tantus iste vir fuerit, ut*
veniturum

venturum in terras Dominum praevideret, qui certum istius seculi diabolum subjugaret? Ergò hoc quaritur, ne malitia transfundatur in posteros. His gemina expositio apud Augustin. Enarrat. in citat. Psalmi allegata verba extat: *Quomodo semen illius (iusti) in benedictione erit, sic semen impiorum peribit. Semen enim impiorum, opera impiorum. Nam invenimus rursus filium florere in seculo: & aliquando fieri iustum & florere in Christo.*

§. XXIII.

Quæ cum ita se habeant, & evidum sit ex unâ parte, qualiter Deus transgressiones parentum usque in tertiam & quartam generationem visitare velit; ex alterâ verò, neminem, nisi propter propria delicta teneri posse; quaritur, num aliqua inter hæc Scripturæ S. loca contradictio sit statuenda, aut quomodo illa tolli possit? Sanè Ariani non duxerunt sibi religioni Scripturas S. perplexitatis arguere. Epiphani. Hæres. 69. *Nihil est contrarium, ait, quoddam morifera perplexitatis speciem habet in Divinâ scripturâ, sicut hi (Ariani) pretendebant. Et Hæresi 71. contra Semi-Arianos disputans: Imprimis itaq;, inquit, crede, nihil nec in cæteris Scripturæ locis, nec in eò, de quò modo agimus, ulla sibi invicem Scripturæ verba contraria: tamen si vis duntaxat, qui vel sanâ fide præditi non sunt, vel imbecillioris ingenii sunt, repugnare videantur.* Ex quibus verbis colligi potest, qualiter isti homines verbo Divino contradictionis notam inurere non erubuerint. Idem etiam sensisse Manichæos, auto est Augustin. Lib. adv. Adimant. c. 7. Tom. VI. Oper. qui huic loco Exod. XX. *Illud de Evangelio dicebant esse contrarium, quod Dominus dicit, Estote benigni, sicut pater vester celestis, qui solum suum oriri facit super bonos & malos, &c.* Refutat statim istos homines Hipponensis Præsul & misericordiam Dei cum ejus justitiâ ac severitate simul stare posse, egregiè docet. Et quò pacto contradictio aliqua in Scripturâ S., salvâ

D

eius

ejus Majestate & autoritate statui possit? Ut plurimum enim vel ex judicii immaturitate, vel ex præcipitantia mentis, vel ex inconstantia ejusdem contradictio oritur. Sæpè quod probavit juvenis, improbat senior factus, & quod asseruit crescente judiciò, maturò eòdem refellit. Multis stulta superbiæ persuasio contradictionis fit occasio: vident quidem meliora probantque, veritatem tamen, quàm sententiam suam deserere malunt. Ast sapientia Dei, uti uno omnia perlustrat intuitu, cuncta scrutatur & penetrat, ita immotæ est veritatis, nec falli, nec fallere potest. *Rectum (est) verbum Jehovæ, & omne opus ejus in veritate, Psal. XXXIII. 4. Sanctifica eos, Pater, in veritate, sermo tuus est veritas,* inquit Christus Joh. XVII 17. Sicut namque à summa veritate & sapientia nihil nisi verum & sapiens procedere potest, ita verum, quod ab eâ procedit, sibi ipsi repugnare nullò pacto potest. Aureum hæc de re Justinus Martyris in Dialog. cum Tryphone dictum est: *Nunquam audebo, ait, vel hoc in animum inducere, vel eloqui, ut dicam, adversari sibi invicem scripturas: verùm si qua scriptura, quæ ejusmodi esse videatur, in medium proponatur, & obventum cum, quasi adversaria sit alteri, habeat; omnibus modis persuasum habens, nullam scripturam ab aliâ diversam esse, ipse me potius, quæ dicta sunt, non intelligere fatebor.* Pollicem ei premit Augustinus L. XLIX. de C. D. c. 41. *Mira est sacrarum literarum concordia, quod si enim inter se pugnantes & discordes divina scriptura fuissent, quomodo unquam fieri potuit, ut scripturis inter se dissonis ac pugnantibus tot tantig. populi crediderint, non indocti solum & in agris assueti, sed in urbibus, in scholis & gymnasiis inter litigiosas disputationes detriti?* Et Libr. de Pr. & grat. c. 1. *Si quid occulta significatione (in scripturis) suspensum, aut à scribente breviter vindicatum minusq., quam humni cordis obtusio poscebat, expositum est, hic lucidius apparere, ibi altius latere, nunquam deesse noverit veritatem.* Item Chrysof. Homil. 4. in Marc. *Scriptura coheret sibi tota.*

99 A 6943

ULB Halle 3
002 821 931

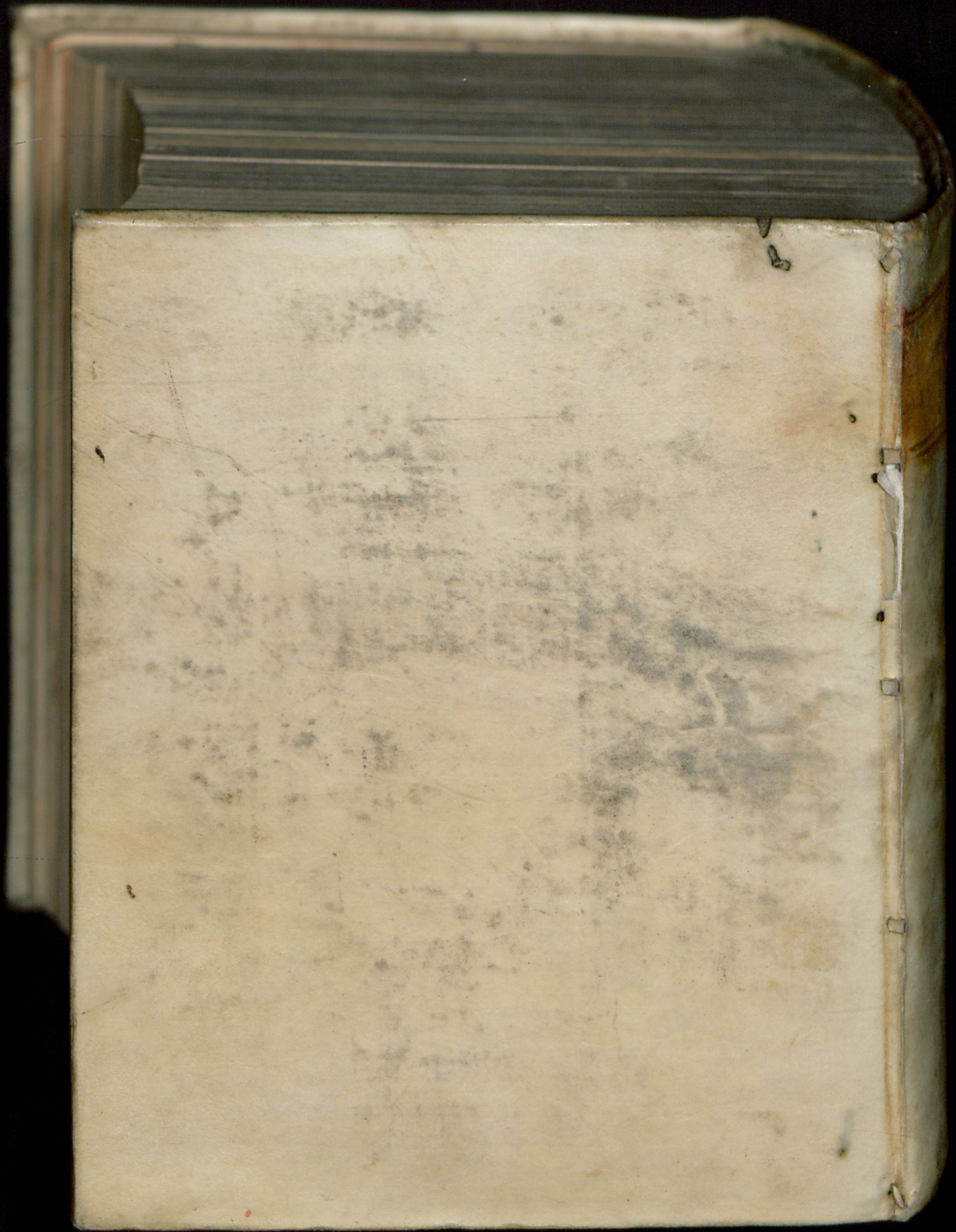

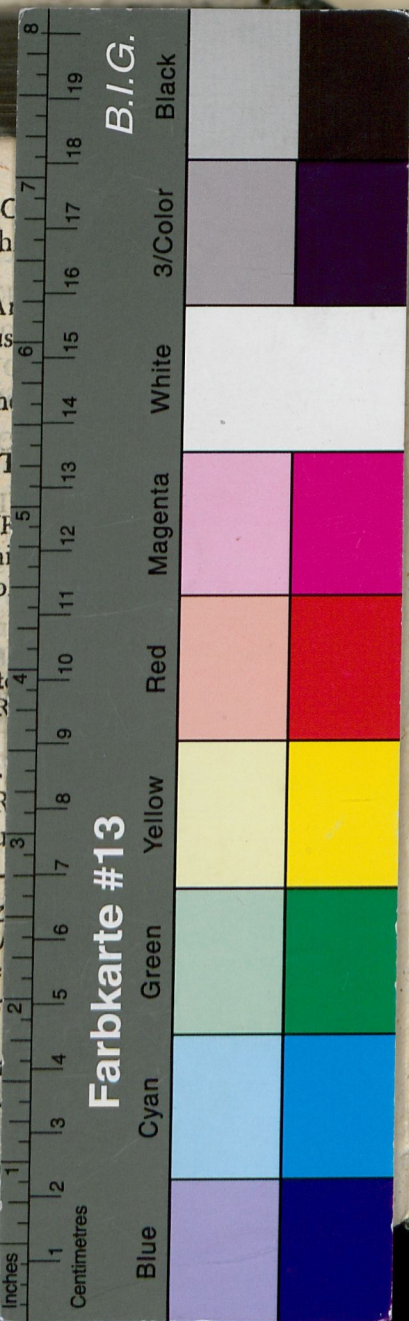
Handwritten mark

Detrov

Vb 17 *Hi 97*

35
7

Q. D. B. P.
DISPUTATIO THEOLOGICA I.
DE
**GENUINO ET
HARMONICO SENSU
DICTORUM**

Exod. XX. 5. & Ezech, XIIII, 19. 20.

apparenter sibi contradicentium;

Quam,

RECTORE MAGNIFICENTISSIMO,

SERENISSIMO atq; EXCELSISSIMO PRINCIPE ac DOMINO,

**DOMINO FRIDERICO
WILHELMO,**

REGNI PRUSSIE ET ELECTORATUS BRANDENBURGICI HÆREDE, &c. &c. &c.

VENERANDÆ FACULT. THEOL. CONSENSU

IN ACADEMIA REGIONMONTANA

Placide eruditorum ventilationi fistunt,

PRÆSES

MICHAEL SCHREIBER,

S. Theol. Doct. & P. P. Ordin. Consiliar. Consistorial. Eccles.
Cathedral. Cniphofianæ Pastor ac Bibliothecar. Wallenrod,

Et Respondens

JOHANNES HEINRICUS SAFFT,

Seelgenfeld Prussus,

ad d. Novembr. A. MDCCXI.

IN AUDIT. MAX. Horis consueta.

REGIOMONTI, Typis REUSNERIANIS.